

Respostes als exercicis

1. El text planteja la possibilitat de revelar una realitat inefable a través dels poemes. Riba diu que la poesia permet no tant considerar —racionalitzar, com fariem amb el llenguatge corrent— com veure, és a dir, que en la poesia les paraules van més enllà del que és corrent. (Aquests són els trets simbolistes? No seria millor concretar-los més?)
2. L'abstracció, l'intel·lectualisme, l'especulació a través de la poesia, la sintaxi complicada, la metafísica.
3. Nota de Riba a les Elegies de Bierville: "Súnion!... El sagrat promontori d'Atenes" d'un itinerari homèric, el "sublime promontoire" de Moréas, el promontori penjat sobre el mar, batut per les onades, on els mariners d'Àiax, en la tragèdia de Sòfocles, enyoren de trobar-se "per saludar-hi la sagrada Atenes". És la rocosa punta final de l'Àtica, que guarda l'entrada del golf Sarònic a l'una banda i del canal d'Eubea a l'altra. Del seu cim estant, la vista s'entén, meravellada, per sobre la mar de Mirto, des de l'Àtica fins a les Cíclades i les muntanyes d'Argòlida. Pèricles hi construí un temple de Posidó, del qual avui encara es drecen, sostenint l'arquitrau, dotze columnes; alguna de les caigudes blanqueja, i verdeja, baix, sota l'aigua densa i neta. És aquest lloc únic, síntesi i símbol de moltes coses pures, que en el meu exili se'm presentava a la memòria; talment com si m'aparegués entre els arbres foscos de la vall de Bierville i m'hi reveiés a mi mateix, el viatger feliç de dotze anys enrera."

Representa la cultura humanista, per exemple.

El poeta s'identifica amb la noblesa i l'antiguitat. Amb la cultura catalana, que ha estat derruïda, encara que el que en queda serveix de guia per a qui és "embriac de ton nom", per als que la busquen, per als exiliats que la veuen...

L'exiliat té la força del ric gràcies al que ha donat (donar és enriquir-se espiritualment) i és pur en la seva ruïna, s'ha arruïnat per no vendre's, ha mantingut una actitud moral íntegra, com el poeta.

4. La identificació de la cultura i del poeta amb la cultura clàssica. (L'enunciat diu els elements noucentistes i en la resposta només en diu un.)

Falten les respostes de quatre exercicis!

Respostes als exercicis

1. Resposta oberta.
2. El més evident és la tipografia, el cal·ligrama. El títol, que funciona com a títol però també com a part del dibuix que fa el poema (el número del tram). La dedicatòria a un company d'avantguarda. L'absència de puntuació, el tema de la màquina lligada a la vida moderna i quotidiana, que arriba a fer desaparèixer el poeta mateix ("jo sóc igual per cadascú"). La violència expressiva ("Fa fàstic"), i la ironia del final.
3. Els elements avantguardistes (els trencaments del vers, la presència de l'aeroplà) ara s'han integrat a un poema ple de sensualitat ("les cireres vermelles", les noies...), on el sentit de la llibertat avantguardista ha passat a la quotidianitat d'un dijous que no hi ha escola. Els dos punts finals que mostren el buit de la mort són una troballa que no s'explicaria sense la llibertat tipogràfica de l'avantguardisme. Comparat amb el "54045", "Tot l'enyor de demà" és més universal, no està tan lligat a la novetat avantguardista del cal·ligrama, tot i que no se'n desmarca del tot, i sobretot tracta un tema, el de la mort, que és un dels temes més freqüentats i tradicionals de la història de la poesia.
4. La sexualitat que els surrealistes exploraven des del subconscient, Papasseit la pot tocar també sense subterfugis, amb una violència molt atenuada (la possibilitat de prendre-li els "robins" dels pits) i un erotisme molt emotiu però també molt descarnat.
5. L'abscon és l'abscondit, l'amagat que Foix vol descobrir. Descobrir què trobaríem si ajuntéssim el racional i l'irracional. Els surrealistes anaven més enllà de la realitat racional afegint al coneixement racional els descobriments de la realitat amagada, la inconscient, la irracional. Per explicar-ho Foix utilitza un llenguatge i unes formes (el sonet) que estan fora del temps i per tant són l'estrict present. El poema busca doncs la completud, que és l'etern, l'avui perenne, i fixa, manté o torna permanent "l'ombra rara", aquesta realitat amagada que surt del poeta mateix (aquestes ombres són les mateixes que surten als quadres de Chirico, sovint també sobre els murs). El desconegut al qual accedim sovint a través dels somnis (per això els somnis són tan importants pels surrealistes, que sovint els pinten, perquè a través seu s'arriba a l'"abscon") el desconegut es tornaria així real. El temps deixaria d'existir perquè hauríem arribat així al món platònic de les idees.
6. La llibertat aconseguida essent al màxim un mateix, ara no tant per oposició als altres com per l'assumpció de trossos de la personalitat (el somni, en aquest poema) que abans s'havien negligit.
7. Resposta oberta, sempre que l'alumne vegi el paper que tenen els somnis a les pintures dalinianes. Descobreix similituds entre els motius de Chirico i els de Foix. Les ombres, les màquines, les ciutats, la solitud...

Resposta oberta. El que convé és que l'alumne hagi vist quadres.

La investigació en territoris amagats i per tant nous de la persona.

En la pintura.

Probablement perquè la literatura treballa amb paraules i, diferent de les imatges, les paraules estan molt lligades a la raó (o la raó a les paraules).
8. Resposta oberta.
9. Resposta oberta.

Josep M. de Sagarra

Respostes als exercicis

1. Resposta oberta. Pla escriu aquest retrat quan ja Sagarra és mort. Es pot discutir a partir d'això si existeix el talent innat.
2. El tema amorós, la facilitat, la musicalitat...
És fàcil de musicar perquè es tracta d'una cançó (Cançons de rem i de vela), ja du la música a dintre.
3. Resposta oberta, en què el professor pot posicionar-se en contra del sentimentalisme d'ara, que sol ser televisiu, per exemple.
4. No diu gaire de Sagarra. És més aviat una anècdota de la quotidianitat.
5. La ironia i la imaginació.
6. Indignat. Antimasclista.
7. Maragall.
El fill de Josep Maria de Sagarra, Joan de Sagarra, ha continuat en certa manera l'articulisme del seu pare. Busca'n algun article i compara'l amb els del seu pare. S'assemblen?
8. Resposta oberta.

Respostes als exercicis

1. El poema de Maragall és un cant a favor de l'iberisme, és a dir, la unió dels pobles de la península. Tant Portugal com Catalunya com el País Basc són països que miren a una mar que Castella no veu. Maragall invoca aquests altres pobles perquè li parlin d'ells, de manera que Castella els pugui conèixer.
2. Gaziel era un home de formació noucentista que va començar escrivint en català però que de molt jove va trobar-se fent un paper molt important de periodista que parla des del punt de vista català però escrivint en castellà. Cap als seixanta anys, reprèn l'escriptura en català. El plaer que li produeix aquest retrobament amb la seva llengua és el que explica al text.
3.
 - a. Quan fa vint-i-un anys.
 - b. Han tancat la Universitat i ell és a Palafrugell.
 - c. Repàs vol dir àpat.
 - d. Ingràvid a "sucre ingràvid": lleuger, que ni es veu. "Menuda" per qualificar pluja, una pluja petita. "Blanc lívid, irreal", un blanc fantasmagòric. "Ordre gebrat": glaçat, estantís, implacable.
 - e. El problema de saber què se'n farà d'ell, el de no haver encara fet res de bo. El problema que tenen els pares per saber què farà a la vida el seu fill.
 - f. Claríssimament, l'últim paràgraf és una captatio.
4. Al fragment d'homenot, Pla descriu Fabra. Quina importància va tenir Fabra en l'obra de Pla?
Gràcies a Fabra, el català va tenir una normativa i una normalitat com a llengua moderna que Pla va poder utilitzar per escriure una prosa actual que arribés pertot arreu del domini lingüístic.
5. Sobre el fragment de Notes del capvesprol es pot fer veure als alumnes que el fragment ensenya la manera que Pla incorpora als seus textos l'experiència de tota una vida (llarga).
6. Efectivament, perquè extrema l'ús del llenguatge.
7. Resposta oberta.

Respostes als exercicis

1. Pel que té de metàfora continuada. No és només l'albatros que funciona com un símbol, sinó tots els elements del poema. Pot aplicar-s'hi la idea de les correspondències; el vaixell, els mariners, els abismes, el cel, tot té un valor simbòlic.

Té accés a unes realitats negades a la resta dels mortals – els mariners –, que el menyspreen.

Per això mateix. Perquè és un ésser superior.

El poeta és un ésser diferent dels altres. Torres diu que només a ell la parla dels homes sembla insuficient. L'àliga viva i colgada de Torres es pot assimilar a l'albatros de Baudelaire una vegada és en terra, ja inútil. Tots dos són poemes sobre la poesia.

2. Evidentment. Verdaguer està parlant de les limitacions de la llengua humana. En Verdaguer sovint la poesia i la religió són dues cares de la mateixa moneda, i el que pot llegir-se com un poema religiós també es pot llegir com un poema sobre la necessitat d'eixamplar el significat de les paraules per poder accedir a realitats metafísiques. Això és característic del simbolisme.

Resposta oberta. Maragall dona la solució.

3. Explica en paraules teves, paraula per paraula, el poema de Màrius Torres "Dolç àngel de la Mort", un dels seus poemes més coneguts. Relaciona'l amb la seva vida.

Resposta oberta.

4. El paisatge que explica el poema és només un símbol del que viu el poeta. Inventats o no, aquests rius es corresponen amb el que Torres vol expressar.
5. Es dirigeix al jove. El tòpic del recollir roses (cogito virgo rosas) és similar al carpe diem. Aquí s'hi inclou el fet que això oculta un dolor. El naixement, la vida, és a contracor.

Torres és un home que començant a viure es troba que ha de morir. Però això en una mesura o altra ens passa a tots.

Torres ve a dir que morir pot semblar fàcil, però que no ho és.

6. El poema està datat poc després de la guerra civil, i parla de l'enfonsada que significa en aquell moment el triomf franquista. El braç potent de les fúries és aquest triomf militar, que enfonsa la ciutat d'ideals. El fet que parli de ciutat ens pot remetre als ideals noucentistes, on la ciutat és vista com el símbol de la civilització. El que ve és la barbàrie. Queda el refugi de la pàtria: la terra no pot mentir. La veu de la pàtria es contraposa als crits estranys dels vencedors. Queda l'esperança d'una ciutat futura.
7. Es tracta que l'alumne sigui capaç de descriure com són els contorns d'una flama en la nit.
8. Té de simbolista el fet que és una comparació que va més enllà del significat estricte. Si agafem el text de Maragall, veurem que s'hi pot aplicar perfectament. De la mateixa manera que no sabem ben bé què diem quan diem Déu però ens entenem, passa el mateix amb aquesta imatge.

**Josep S. Pons, Clementina Arderiu,
Marià Manent, Tomàs Garcés i Rosa Leveroni**

Respostes als exercicis

1. Al setè vers, primera persona del present d'indicatiu amb terminació –i, i, més endavant, la forma “s’entenebrir” per “entenebrir-se”.
2. La lluna s’insinua com la llum de la neu, mig fosa en l’aire transparent, i l’ase va pastant indiferent a tot. Si l’atmetller fa una llum com d’alba, o del clot de rosada surt fa una estona un raucar, no hi res que distregui un ase que veu pertot l’herba humida, que és com una lluna de primavera a dintre el blau.
3. Resposta?
4. Resposta oberta, l’experiència de la guerra civil.
5. L’astre mor temps enllà perquè és a una distància d’anys llum, que vol dir que quan el senyal del seu acabament arribi fins aquí ja farà anys que haurà mort, i per tant hi haurà una distància espacial, però també temporal.

El poema no té perquè llegir-se com un carpe diem. Que la noia daurada s’oblidi que tot és una dansa de la vida i de la mort només és una constatació que fa el poeta. En tot cas, la imprecació a aprofitar la vida ronda el poema, s’hi expliciti o no.

6. L’evocació del paisatge, l’estampa, els elements naturals i el que signifiquen, és propi de Manent. La delicadesa d’aquesta neu que el vent escombra per sobre l’herba morta.

Sobre el caràcter de Rilke, és definitiu l’últim vers: ignorava la pau.

7. El estanys es tornen blaus perquè el cel s’hi reflecteix. Oh cànida nuesa, sospirar tendre. Paratge somniat, potser t’agradaria el seu parament daurat. La llum del dia dorm en platges de coral, perquè la posta s’hi encén. Hi creixen tarongers i els magraners hi fan magranes. Els camps no saben que passa el temps. Bellesa quieta. Però el teu cor enyoraria aquí el temps que passa, el desig, la caducitat de la rosa (la bellesa), el contacte físic. Perquè això no passi, de nit se senten una mica les esquelles, i quan es faci de dia les onades de mar deixaran flors de vidiella i rams de xuclamel.
8. Són evidents. És una cançó. La musicalitat, el motiu, la senzillesa...

Literatura, guerra i exili Joaquim Amat-Piniella, Vicenç Riera Llorca, Avel·lí Artís-Gener, Agustí Bartra i Joan Sales

Respostes als exercicis

1. Resposta oberta.
2. El primer punt d'unió és la utilització de l'anàfora, que es concreta en el mot sorra per tal d'intensificar el sentit ja que era sobre la sorra on es vivia en els camps de concentració rossellonesos. El segon punt d'unió són els versos "Crist de dos-cents mil braços, dolor nostre / que ets a la sorra", que donen títol a l'obra en prosa de Bartra *Crist de dos-cents mil braços*.
3. Resposta oberta.
4. Dels ulls, de la mirada. "Ulls implorants", "els ulls dels màrtirs cristians", "aquells grans ulls d'infant abandonat", "dilatades pupil·les agitades", "aquelles espases enceses que eren les mirades dels ferits. Què em deien els seus ulls?".
5. L'acabament de la Segona Guerra Mundial fa que els exiliats puguin plantejar-se el fet de tornar al país gràcies al ventall de possibilitats que s'obre. No tan sols es podia tornar a Catalunya, sinó que el destí també podia ser Europa. Fins aleshores no hi havia possibilitat d'elecció: "Fins ara els exiliats s'han considerat empesos per les circumstàncies, sense llibertat d'opció." L'autor també planteja que alguns dels exiliats hagin fet fortuna ("Que molts dels refugiats estiguin contents a l'exili i que algun d'ells, en poc menys de cinc anys, es trobin en millor situació econòmica que la que podien esperar al nostre país" i que, per tant, no pensin en la possibilitat de tornar.
6. Fugir, escapar-se; lluitar en la Segona Guerra Mundial; ser repatriats; ser admesos en un vaixell amb destí a Mèxic.
7. El títol és extret d'un vers de l'obra de teatre *Els dos cavallers de Verona*, "the uncertain glory of an April day", en record d'un dia de primavera, el 14 d'abril de 1931, símbol de les il·lusions de tota una generació.
8. Resposta oberta.
9. Resposta oberta.

Respostes als exercicis

1. Els doctrinaris antics i el moralistes propugnen que no hi ha res de més agradable que la visió de la bellesa sense concupiscència, és a dir, sense cap desig sexual. Precisament per a Fuster, l'absència del desig és la mort, o dit d'una altra manera, la concupiscència és la vida.
2. Resposta oberta. Aquest text es pot treballar conjuntament amb l'assignatura de filosofia. Cal plantejar el significat del mot *desobediència* i assenyalar la funció de les cometes.
3. Resposta oberta. L'exemple de la mata de jonc és extret de la *Crònica* de Ramon Muntaner. És un símil que significa que si els Països Catalans (Catalunya, València i Balears) es mantenen units, serà molt difícil separar-los, de la mateixa manera que és molt difícil trencar una mata de joncs ben cordada; ara bé, si es deslliga el cordó, serà facilíssim trencar-la perquè un jonc el pot partir fins i tot un nen.
4. a. Un aforisme és una proposició concisa, completa i sovint enginyosa escrita generalment en prosa, que enuncia una norma científica, filosòfica o moral sense argumentar-la. Al llarg de la seva història ha tingut contactes amb altres gèneres, com l'anomenat "pensament" filosòfic, l'axioma científic i l'apòteigma, o ha estat anomenat amb altres noms com proverbi, adagi, sentència i màxima. Inicialment fou una forma culta d'expressió continguda en obres extenses, però que podia ser aïllada sense perdre el significat.
b. Resposta oberta. Cal assenyalar que se centren en la crisi de l'home i que es basen en l'escepticisme i el cinisme, dues qualitats de l'obra fusteriana.
c. Resposta oberta. La llengua, la mitologia, la joventut, la religió...
5. La vellesa.
6. L'oralitat. Deixant de banda l'estructura de conversa, Fuster s'adreça al seu antagonista a través de frases com "Mira, atén", "¿Tu saps per què no va ser premiada la Mercè Rodoreda amb *La plaça del Diamant* en el primer premi Sant Jordi?"; reproduïx amb literalitat els mots de Pla: "No podem iniciar aquest premi literari amb un llibre que té títol de sardana", "Aquest sí que és un bon llibre, perquè parla de putes i d'estraperlistes", "Això és la realitat"; utilitza l'exclamació interrogativa "¿eh?".

7.

Text	Gènere	Temàtica
Bellesa	Diccionari	Filosofia
Temptacions de desobediència	Diari	Filosofia. Política. Costums
Judicis finals	Aforisme	Filosofia
Història literària	Article de diari	Literatura
Converses inacabades amb Joan Fuster	Text oral. Entrevista	Literatura (història)

8. Resposta oberta.

La poesia Joan Oliver, Salvador Espriu, Joan Vinyoli, Gabriel Ferrater, Vicent Andrés Estellés, Blai Bonet i Miquel Martí i Pol

Respostes als exercicis

1. Resposta oberta.
2. Resposta oberta. Cal que l'alumne ressalti les diferències formals construïdes a través de l'antonímia i la similitud de contingut.
3. El temps fuig.
4. El pas del temps i el pas del jo al nosaltres.
5.
 - a. És un sonet format per decasíl·labs blancs. Estellés recull la tradició dels poetes medievals valencians com Jordi de Sant Jordi, Ausiàs March i Joan Roís de Corella, que van utilitzar aquesta fórmula.
 - b. La ironia és evident en el vers que clou el poema: «però és que, abans, ha tingut quatre casos». La seva funció és desdramatitzar el moment de la mort.
6. Resposta oberta.
7. Es refereix a la malaltia que va contraure el 1970 i que va marcar la seva vida i la seva obra.
8.
 - a. El poema consta de dues parts. La primera va des del vers 1 fins al 8, el vers 9 actua d'enllaç i la segona part va des del vers 10 fins al final.
 - b. L'anàfora.
 - c. El *carpe diem*.

La narrativa Mercè Rodoreda, Llorenç Villalonga, Pere Calders, Manuel de Pedrolo i Sebastià Juan Arbó

Respostes als exercicis

1. Resposta oberta.
2.
 - a. El llorer simbolitza el triomf, l'eternitat i la mort. És on cau el llamp, on la Maria se suïcida i és present en totes les morts dels Valldaura.
 - b. L'aparició d'aquests animals està associada sempre a la mort. Són elements premonitoris perquè apareixen sempre poc abans de produir-se la mort d'algun dels personatges.
 - c. Teresa Goday.
 - d. Resposta oberta.
3.
 - a. Resposta oberta. El primer és el lloc. Hi ha una oposició entre el «barri venerable, noble i silenciós», situat a l'entorn de la catedral i el Terreno, i Gènova, on «es belluga el món colonial». El segon són els habitants: hi ha els nadius («Els senyors, els canonges [...] Tots descendeixen de la Conquesta de Mallorca») i els estrangers («compost d'estrangers i senyores que fumen»). Les activitats que fan també marquen l'oposició: «Cap al tard, les senyores van a la novena i resen als avantpassats», enfront del que fan els estrangers: «Són gents estranyes, que es banyen a l'hivern i viuen d'esquena a la religió. Fabriquen *cocktails* endiabrats. Donen balls i tes.»
 - b. D'una banda, la vida social: «Alguna senyoreta indígena, en els tes quasi litúrgics del casino, demana ja cocktails de ginebra i vermut. Dues d'elles, al carnaval, s'atreviren a encendre una cigarreta. A les platges estava privat que els homes passassin a la part de les senyores. Les americanes escamotegen aquesta llei passant elles a la part dels homes. Tal volta alguna mallorquina exaltada les imita.» De l'altra, la destrucció del paisatge: «L'augusta majestat dels paratges es veu torbada per la dinàmica dels esports, els indecoros balls moderns i les veus en llengües estranyes.»
 - c. *El pi de Formentor* de Miquel Costa i Llobera (pàg. 179).
 - d. Resposta oberta.
4. Resposta oberta.
5.
 - a. El control de l'individu. Cal fer referència a «l'uniforme mental».
 - b. La deshumanització del mateix individu.
6.
 - a. «La seva ànima s'estremí de no sabia quin fosc pressentiment, i en la nit i al poble –al seu poble– se sentí sol com en un desert immens.»
 - b. Indiferent, miserable, culpable, marcat per la solitud, sense tendresa ni desig.
7. Resposta oberta.